

ข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

องค์การบริหารส่วนตำบลใหม่พัฒนา

อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

โดย องค์การบริหารส่วนตำบลใหม่พัฒนา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราชการ ๒๕๖๐ มาตรา ๕๗ รัฐต้อง (๑) อนุรักษ์ ฟื้นฟู และส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมและจารีตประเพณีอันดีงามของท้องถิ่นและของชาติ และจัดให้มีพื้นที่สาธารณะ สำหรับกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง รวมทั้ง ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชน ชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ใช้สิทธิและมีส่วน ร่วมในการดำเนินการด้วย ภูมิปัญญาไทยมีความสำคัญอย่างยิ่ง ช่วยสร้างชาติให้เป็นปึกแผ่นมั่นคง สร้างความภาคภูมิใจและศักดิ์ศรีเกียรติภูมิ แก่คนไทย สามารถปรับ ประยุกต์หลักธรรมคำสอน ทางศาสนาใช้กับชีวิตได้อย่างเหมาะสมสร้างความสมดุลระหว่างคนกับสังคม และธรรมชาติได้อย่างยั่งยืน ช่วยเปลี่ยนแปลงปรับปรุงวิถีชีวิตของคนไทยให้เหมาะสมได้ตามยุค

งานการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม องค์การบริหารส่วนตำบลใหม่พัฒนาได้เล็งเห็น ความสำคัญของ ภูมิปัญญา ท้องถิ่น จึงได้จัดทำโครงการสำรวจฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้าน หรือปราชญ์ท้องถิ่นเพื่อให้ข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้าน หรือปราชญ์ท้องถิ่น เพื่อสืบสานและอนุรักษ์ ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สำคัญและมีประโยชน์ไว้ไม่ให้สูญหายไปจาก ชุมชน และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าฐานข้อมูล ภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้าน หรือปราชญ์ท้องถิ่น เล่มนี้จะเป็นประโยชน์ต่อสาธารณชนในการศึกษา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้าน หรือ ปราชญ์ท้องถิ่น ต่อไป ประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญา ท้องถิ่น หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่ชาวบ้าน คิดค้นขึ้น แล้วนำมาปรับปรุง แก้ไขพัฒนาแก้ปัญหา เป็นทั้ง สติปัญญา และองค์ความรู้ทั้งหมดของชาวบ้าน ดังนั้น จึงมีความ ครอบคลุมเนื้อหาสาระและแนวทางดำเนิน ชีวิตในวงกว้าง ภูมิปัญญาท้องถิ่นประกอบไปด้วยองค์ความรู้ใน หลายวิชา ดังที่ สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษา แห่งชาติ(๒๕๔๑) ได้จำแนกไว้รวม ๑๐ สาขา คือ

๑. สาขาเกษตรกรรม หมายถึง ความสามารถในการผสมผสานองค์ความรู้ ทักษะ และ เทคนิคด้านการเกษตรกับเทคโนโลยี โดยการพัฒนามาบนพื้นฐาน คุณค่าดั้งเดิม ซึ่งคนสามารถพึ่งพา ตนเองในสภาวะการณ์ต่าง ๆ ได้ เช่น การทำการเกษตรแบบผสมผสาน การแก้ปัญหา การเกษตร เป็นต้น

๒. สาขาอุตสาหกรรมและหัตถกรรม (ด้านการผลิตและการบริโภค) หมายถึง การรู้จัก ประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการแปรรูปผลผลิตเพื่อ เชลลอการนำเข้าตลาด เพื่อแก้ปัญหาด้าน การบริโภคอย่างปลอดภัย ประหยัด และเป็นธรรมอันเป็นกระบวนการให้ชุมชนท้องถิ่นสามารถ พึ่งตนเองทาง เศรษฐกิจได้ตลอดทั้งการผลิตและการจัดจำหน่ายผลผลิตทางหัตถกรรม เช่น การรวมกลุ่มของกลุ่มโรงงานยางพารา กลุ่มหัตถกรรม และอื่น ๆ เป็นต้น

๓. สาขาการแพทย์ไทย หมายถึง ความสามารถในการจัดการป้องกันและ รักษาสุขภาพ ของคนในชุมชน โดยเน้นให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองทาง ด้านสุขภาพและอนามัยได้

๔. สาขาการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หมายถึง ความสามารถเกี่ยวกับ การจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งอนุรักษ์ การพัฒนา และใช้ประโยชน์จากคุณค่า ของ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน

๕. สาขาศิลปกรรม หมายถึง ความสามารถในการผลิตผลงานทางด้านศิลปะ สาขาต่าง ๆ เช่น จิตรกรรม ประติมากรรม วรรณกรรม ทัศนศิลป์ คีตศิลป์ เป็นต้น

๖. สาขาภาษาและวรรณกรรม หมายถึง ความสามารถผลิตผลงาน เกี่ยวกับด้านภาษา ทั้ง ภาษาถิ่น ภาษาโบราณ ภาษาไทย และการใช้ภาษา ตลอดทั้งด้านวรรณกรรมทุกประเภท

๗. สาขาศาสนาและประเพณีหมายถึง ความสามารถประยุกต์และ ปรับใช้หลักธรรม คำสอนทาง ศาสนาความเชื่อและประเพณีดั้งเดิมที่มีคุณค่า ให้เหมาะสมต่อการประพฤติปฏิบัติให้บังเกิดผลดีต่อบุคคลและ สิ่งแวดล้อม เช่น การถ่ายทอดหลักศาสนา การบวชป่า การประยุกต์ประเพณีบุญประเพณีข้าว เป็นต้น

ภูมิปัญญาด้านเกษตรกรรม

๑. ชื่อ ภูมิปัญญาผักปลอดสารพิษดอยฮาง

๒. ประเพณีเกี่ยวกับ ( ) ศาสนา ( ) ความเชื่อ ( ) วิถีชีวิต ( ) การทำมาหากิน

๓. ความเป็นมา อัตลักษณ์ สาระคุณค่าของประเพณี (ภูมิหลัง ความเชื่อ อัตลักษณ์ที่โดดเด่น ความสำคัญและคุณค่าทางสังคม จิตใจ วิธีการดำเนินชีวิตของชุมชน)

เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีความเป็นอยู่อย่างประมาณตน ตามฐานะ ตามอัตภาพ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นหลักคิดและหลักปฏิบัติในการดำเนินชีวิตเพื่อนำไปสู่ความพอเพียง เป็นปรัชญาที่ชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของคนไทย กลุ่มภูมิปัญญาผักปลอดสารพิษดอยฮาง เริ่มจากนายประหยัด สิงห์ชัย ประธานกลุ่ม..มีความรู้และประสบการณ์ในการปลูกผักสวนครัวปลอดสารพิษ จากต้องการมีผักที่ปลอดภัยจากยาฆ่าแมลงไว้รับประทาน และลดค่าใช้จ่ายในการซื้อผักมาประกอบอาหาร

๔. กรรมวิธีการผลิตที่แสดงถึงภูมิปัญญาดั้งเดิมที่ต้องอาศัยทักษะและความชำนาญ และการพัฒนาสร้างสรรค์ และปรับปรุงยุคต่อ ให้เหมาะสมสำหรับการเพาะปลูก

๕. ประโยชน์ใช้สอย ( ) ในชีวิตประจำวัน ( ) ในชนบประเพณี ( ) ในพิธีกรรม

๖. แหล่งผลิต (สถานที่/ชุมชน)/.....บ้านทุ่งขาม..หมู่.๖...ตำบล..ใหม่พัฒนา..อำเภอ..เกาะคา..จังหวัดลำปาง

๗. ชื่อ - สกุลผู้ผลิต (บุคคล/กลุ่มบุคคล).....นายประหยัด สิงห์ชัย...ประธานกลุ่มผักปลอดสารพิษดอยฮาง บ้านทุ่งขาม...หมู่.๖...ตำบลใหม่พัฒนา...อำเภอ...เกาะคา...จังหวัด..ลำปาง.....

โทรศัพท์..... โทรสาร.....Email.....

๘. รางวัล/เกียรติคุณที่ได้รับ.....ได้รับการคัดสรรเป็นผลิตภัณฑ์ระดับอำเภอ

ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม

๑. ชื่อ ผลิตภัณฑ์ OTOP :.....ผลิตภัณฑ์กะลามะพร้าวแปรรูป.....

๒. ประเภท.....เป็นของใช้.....

๓. ความเป็นมาอัตลักษณ์ สาระคุณค่า (ภูมิหลัง ต้นกำเนิด ลักษณะและลวดลาย ฯลฯที่บ่งบอกถึงเอกลักษณ์ ความสำคัญและคุณค่าทางสังคม จิตใจ วิธีการดำเนินชีวิตของชุมชน)

กลุ่มผลิตภัณฑ์กะลามะพร้าวแปรรูป...จังหวัดลำปาง..เริ่มจากนางเฉลียว เป็งบุญมา ประธานกลุ่ม.. มีความรู้และประสบการณ์การทำงานในโรงงานผลิตภัณฑ์แปรรูปจากไม้ยางพารามาก่อน..ซึ่งต่อมากลุ่มมีการ พัฒนาและปรับเปลี่ยนผลิตภัณฑ์ให้มีความหลากหลายมากขึ้น...ราคาไม่สูงมากนัก..สินค้าจึงเป็นที่ต้องการของ ผู้บริโภคและมียอดขายที่เพิ่มขึ้น..ทำให้สมาชิกกลุ่มบางส่วนมีรายได้หลักจากการผลิตผลิตภัณฑ์กะลามะพร้าว.. และมีสมาชิกอีกส่วนหนึ่งทำการผลิตผลิตภัณฑ์กะลามะพร้าวเป็นอาชีพเสริมเมื่อว่างเว้นจากการประกอบ อาชีพหลัก..เช่น..เกษตรกรรม.. เป็นต้น..ซึ่งสินค้าของกลุ่มเป็นงานฝีมือ..(Hand..made..)จากแรงงานภายใน ชุมชนโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ในการผลิตทั้งหมด..อย่างเช่น..เข็มขัดกะลามะพร้าว..เป็น ผลิตภัณฑ์จากกะลามะพร้าวที่เหลือใช้ได้นำมาประยุกต์ใช้เป็นของมีค่าและใช้ประโยชน์ได้..เมื่อก่อน กะลามะพร้าวมักจะนำมาทำเป็นกระบายตักน้ำโอ่งเป็นภูมิปัญญาของชาวบ้านที่มีความคิดสร้างสรรค์..ทาง กลุ่มจึงได้นำกระบายที่ทำจากมะพร้าวมาเติมลวดลายและประกอบกับวัสดุที่หาง่าย..ผสมผสานกับความรู้จาก ภูมิปัญญาไทยตกแต่งเพื่อความสวยงามจึงได้นำเอากะลามะพร้าวผลิตสินค้าได้หลายอย่างเช่น กระเป๋า..แจกัน.. สร้อยคอ..เข็มขัด..กระดุม..สร้อยข้อมือ..โดยการนำเข็มขัดกล้านั้นทางกลุ่มได้ต่อยอดจากการทำสร้อยคอ กะลาให้มีความสวยงามแตกต่างจากของเดิม แต่ประโยชน์ใช้สอยยังคงเป็นเครื่องประดับอยู่และได้พัฒนา ลวดลายและความละเอียดสวยงามเพิ่มขึ้นเพื่อคัดสรรเป็นผลิตภัณฑ์.OTOP..ห้าดาว..ของตำบลใหม่พัฒนา

๔. กรรมวิธีการผลิตที่แสดงถึงภูมิปัญญาดั้งเดิมที่ต้องอาศัยทักษะเชิงช่างที่มีความชำนาญ และการพัฒนา สร้างสรรค์ และปรับปรุงประยุกต์(บรรยายพร้อมแนบภาพนิ่ง ไม่น้อยกว่า๑๐ ภาพ ที่แสดงให้เห็นถึงรูปแบบดั้งเดิม และรูปแบบที่ปรับปรุงประยุกต์ ลงแผ่นซีดี/วีซีดี จำนวน ๑ แผ่น)

รูปผลิตภัณฑ์สินค้าจากกะลามาพร้าว

๕. ประโยชน์ใช้สอย ( ) ในชีวิตประจำวัน ( ) ในชนบประเพณี ( ) ในพิธีกรรม

๖. แหล่งผลิต (สถานที่/ชุมชน)/.....บ้านต้นผึ้ง..หมู่.๕...ตำบล..ใหม่พัฒนา..อำเภอ..เกาะคา..จังหวัดลำปาง.....

๗. ชื่อ - สกุลผู้ผลิต (บุคคล/กลุ่มบุคคล).....นางเฉลียว....เป็งบุญมา....ประธานกลุ่มผลิตภัณฑ์กะลามาพร้าว
ที่อยู่...๓๘/๓...บ้านต้นผึ้ง...หมู่..๕...ตำบลใหม่พัฒนา...อำเภอ...เกาะคา...จังหวัด..ลำปาง.....

โทรศัพท์.....๐๘๑-๐๓๑๑๔๕๔.....โทรสาร.....Email.....

๘. รางวัล/เกียรติคุณที่ได้รับ.....ได้รับการคัดสรรเป็นผลิตภัณฑ์..ระดับ..ห้าดาว..ปี๒๕๕๓....จาก..ประธาน
กรรมการอำนวยการหนึ่งตำบล..หนึ่งผลิตภัณฑ์แห่งชาติ.....

ด้านการแพทย์แผนไทย

๑. ชื่อ กลุ่มนวดแผนไทย

๒. ประเภท ด้านการแพทย์แผนไทย

๓. ความเป็นมา อัตลักษณ์ สาระคุณค่า (ภูมิหลัง ความเชื่อ อัตลักษณ์ที่โดดเด่น ความสำคัญและคุณค่าทางสังคม จิตใจ วิธีการดำเนินชีวิตของชุมชน)

เริ่มจากพื้นที่ ม.๑ บ้านโป่งร้อนได้มีสถานที่ที่ท่องเที่ยวพักผ่อนเป็นน้ำพุร้อนแช่เพื่อผ่อนคลาย จึงได้มีแนวคิดนำบริการนวดแผนไทยมาบริการเสริมเพื่อให้นักท่องเที่ยวผู้ใช้บริการได้ผ่อนคลายอย่างเต็มที่ โดยการนำของ นางสาวราญ ไวยมูติ บ้านเลขที่ ๔๕ ม.๑ ต.ใหม่พัฒนา อ.เกาะคา จ.ลำปาง ประธานกลุ่มนวดแผนไทยโป่งร้อน โดยมีอาคารศูนย์นวดแผนไทยไว้ให้บริการแก่ นักท่องเที่ยว และประชาชน ทั่วไป

๔. องค์ประกอบที่บ่งบอกให้เห็นคุณลักษณะ

กลุ่มผู้ประกอบการอาชีพนวดแผนไทย ประจำอยู่ศูนย์นวดแผนไทยโป่งร้อน นวดเพื่อสุขภาพช่วยให้เลือดลมไหลเวียนคล่อง สามารถนำออกซิเจนและสารอาหารไปหล่อเลี้ยงส่วนต่างๆ ภายในร่างกายได้อย่างทั่วถึง – ช่วยให้ร่างกายขับของเสียได้ดี – ช่วยให้หลอดเลือดทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ไม่สะสมพิษตกค้างไว้มาก สุขภาพจึงดีขึ้น

๕. ประโยชน์ใช้สอย ( ) ในชีวิตประจำวัน ( ) ในชนบประเพณี ( ) ในพิธีกรรม

๖. แหล่งผลิต (สถานที่/ชุมชน)/.....โป่งร้อน ..หมู่.๑...ตำบล..ใหม่พัฒนา..อำเภอ..เกาะคา..จังหวัดลำปาง

๗. ชื่อ - สกุลผู้ผลิต (บุคคล/กลุ่มบุคคล).....นางสำราญ ไวยมูติ...ประธานกลุ่มนวดแผนไทย

บ้านโป่งร้อน....หมู่.๑..ตำบลใหม่พัฒนา...อำเภอ..เกาะคา...จังหวัด..ลำปาง.....

โทรศัพท์..... โทรสาร.....Email.....

๘. รางวัล/เกียรติคุณที่ได้รับ.....ได้รับการคัดสรรเป็นผลิตภัณฑ์ระดับอำเภอ

ด้านศิลปกรรม

๑. ชื่อการแสดง.....การตีก้องปู่จา.....
๒. ศิลปะการแสดงเกี่ยวกับ ( ) ดนตรี ( ) ขับร้อง ( ) รา/เต้น ( ) ละครที่แสดงเป็นเรื่องราว
๓. ความเป็นมา อัตลักษณ์ สาระคุณค่า (ภูมิหลัง ความเชื่อ อัตลักษณ์ที่โดดเด่น ความสำคัญและคุณค่าทางสังคม จิตใจ วิธีการดำเนินชีวิตของชุมชน โอกาสที่ใช้จัดแสดง)
เริ่มจากแนวความคิดของนายหมื่น เรือนสิงห์ กับหลวงตาทอง ซึ่งเป็นผู้มีความรู้และเป็นนักดนตรีปี่พาทย์ ช้องมอญ มีความต้องการฝึกคนตีกลองแอ่ว(ก้องตะโลดโปด) ใช้ในการสมโภชโบสถ์ และยกช่อฟ้า เลยมีการรวมกลุ่ม หลังจากนั้นมีคนนำกลองปู่จาขนาดใหญ่มาเสนอขาย ประกอบกับหลวงปู่สะอาดมีความสนใจที่จะสืบสานวัฒนธรรมการตีกลองปู่จา และกลองสะบัดชัย จึงได้มีการรวมกลุ่มของเยาวชนบ้านสันป่าสักเพื่อทำการฝึกการตีกลองปู่จา และกลองสะบัดชัย โดยได้มีการขึ้นครูกลองสะบัดชัยก่อน ซึ่งประธานกลุ่มได้ให้รายละเอียดเบื้องต้นว่าการตีกลองปู่จา จะมีทำนองทำพื้นฐานอยู่ ๒ ทำนองได้แก่ ทำนองสุธรรม และพุทธบูชา และได้มีการตัดแปลงทำนองทำเพิ่มขึ้นได้แก่ ทำนองทำสาวเก็บผัก ย่าจุ่ม ตึงนัง ตู๊ปี่เจ็บตึง เสือคบตุ้ รกเป็ดรกไก่ ฯลฯ โดยกลุ่มเยาวชนที่เริ่มมีการฝึกตีกลองปู่จา ได้แก่ นายกิตติศักดิ์ ดวงจันทร์คา นายอนุชัย จาแบ่ง นายสมคิด จาป่าวัน นายอมรเทพ จำแบ่ง นายชวลิต สุภาจ๊ะ เป็นต้น โดยกลุ่มเยาวชนบ้านสันป่าสัก เคยได้เข้าร่วมการแข่งขัน
๔. องค์ประกอบที่บ่งบอกให้เห็นคุณลักษณะของศิลปะการแสดง
  - ๔.๑ เครื่องดนตรี...๖...ชิ้น ประกอบด้วย.....กลอง..แซ่..ไม้ตี..ฆ้องน้อย..ฆ้องใหญ่..ฉาบ.....
  - ๔.๒ ผู้แสดง.....๕.....คน อื่นๆ.....
๕. รูปแบบ วิธีการ

๖. หน่วยงาน/องค์กร/กลุ่มบุคคล/บุคคล ที่ให้การสนับสนุน.....วัดสันตินิคม.....

๗. การสืบสาน บ่มเพาะ ถ่ายทอดศิลปะการแสดงแก่บุคคล กลุ่มบุคคล.....กลุ่มเยาวชนบ้านสันป่าสัก

.....

๘. มีศักยภาพและความพร้อมที่จะแสดงในทุกโอกาส

( ) พร้อม ( ) ไม่พร้อม.....

๙. ชื่อ - สกุล (นักแสดง หรือหัวหน้าคณะ).....นายกิตติศักดิ์....ดวงจันทร์คา

.....ที่อยู่ติดต่อได้สะดวก....๘๐/๑.....ม.๒.....ต.ใหม่พัฒนา.....อ.เกาะคา.....

จ.ลำปาง.....

โทรศัพท์.....๐๘๕-๖๑๔๘๐๙๖.....โทรสาร.....Email.....

๑๐. รางวัล/เกียรติคุณที่ได้รับ.....๑..รางวัลที่..๒..ประเภททีม..กลองชุด..๙..ใบ..ประจำปี..๒๕๔๕..งานตีกลองปู
จาล้านนาไทยครั้ง..๒

๒. รางวัลที่..๓..ประเภททีม..กลองชุด..๙..ใบ..ประจำปี..๒๕๔๖..งานตีกลองปูจาล้านนาไทย ครั้ง

๓. รางวัลที่..๒..ประเภทเดี่ยว..กลองปูจา...ประจำปี..๒๕๕๕..งานตีกลองปูจาล้านนาไทย

ภูมิปัญญาด้านศาสนาและประเพณี

๑. ชื่อประเพณี.....เลี้ยงโดง

๒. ประเพณีเกี่ยวกับ ( ) ศาสนา ( ) ความเชื่อ ( ) วิถีชีวิต ( ) การทามาหากิน

๓. ความเป็นมา อัตลักษณ์ สาระคุณค่าของประเพณี (ภูมิหลัง ความเชื่อ อัตลักษณ์ที่โดดเด่น ความสำคัญและคุณค่าทางสังคม จิตใจ วิถีการดำเนินชีวิตของชุมชน)

จากการศึกษาทราบว่าชาวบ้านนับถือผีโดง(หน้าบ่าวเจ้า) ซึ่งเป็นผีต้นตระกูลถือเป็นผีบรรพบุรุษของชุมชน หน้าบ่าวเจ้าเป็นคนลาว มีความสามารถทางด้านจับช้าง จับสัตว์ชนิดต่างๆ และมีความสามารถในการทำนาย ที่มีความแม่นยำ เมื่อหน้าบ่าวเจ้าเสียชีวิต ชาวบ้านยังคงให้ความเคารพนับถือและเป็นที่ยึดเหนี่ยวใจของชุมชน ตลอดมา ทุกปีจะมีประเพณีเลี้ยง ผีโดง โดยจัดขึ้นในเดือนเก้าเหนือ แรม ๑๕ ค่ำ เดือน เดือน ๖ ในการเลี้ยงผี โดงมีเครื่องเช่น ประกอบด้วย หมูดำ ๑ ตัว เหล้า ๓ ขวด ยาสูบ เหมียง พร้อมดอกไม้สีขาว ชาวบ้านจะแบ่ง หน้าที่กันในการจัดเตรียมงาน โดยการเรียกรายเงินเพื่อจัดเตรียมสุรา หมูดำ และวัสดุอื่น ๆ ที่ใช้ในการบวงสรวง ก่อนวันทำพิธีชาวบ้านจะช่วยกันพัฒนา บริเวณศาลเจ้าพ่อโดง ให้สะอาด เรียบร้อย พอถึงวันทำพิธีเลี้ยงโดง ผู้ชายในหมู่บ้านจะพร้อมใจกันตั้งแต่เช้าเพื่อมาช่วยกันชำแหละเนื้อหมูดำที่เตรียมไว้จัดเตรียมอาหาร เหล้า ยาสูบ ดอกไม้สีขาว ฐูปเทียน อย่างไรก็ตามความเชื่อเรื่องผีโดงนั้นอาจมองว่าเป็นเรื่องงมงายในสังคมที่มีความเจริญ แท้ที่จริงแล้วผีโดงเป็นภูมิปัญญาอีกอย่างหนึ่งที่คนรุ่นก่อนสร้างไว้เพื่อให้ลูกหลานรู้และตระหนักใน บุญคุณของบรรพบุรุษและได้ยึดถือปฏิบัติกันมาช้านานก่อให้เกิดสิ่งที่ดีงาม และคู่ควรกับการอนุรักษ์ตลอดไป

๔. รูปแบบ วิธีการ ของกิจกรรมประเพณีที่จัด (บรรยายพร้อมแนบภาพหนึ่ง ไม่น้อยกว่า ๑๐ ภาพ ที่แสดงให้เห็น ถึงรูปแบบดั้งเดิมและรูปแบบที่ปรับเปลี่ยนยุค ลงแผ่นซีดี/วีซีดี จำนวน ๑ แผ่น)

รูปผู้ทำพิธี รูปการเตรียมงาน

๕. การจัดงานเป็นประจำทุกปี.....แรม..๑๕..ค่า..เดือน..๖.....ระยะเวลาการจัด.....๑.....วัน

๖. งบประมาณที่ใช้.....๖,๐๐๐.....บาท ได้รับงบประมาณจาก

๖.๑ หน่วยงาน/องค์กร (หลัก).....หมู่บ้านทุ่งขาม...และทุ่งขามใต้.....จำนวน.....๖,๐๐๐.....บาท

๖.๒ อื่นๆ.....จำนวน.....บาท

๗. จำนวนคนที่ร่วมงานประเพณี.....๒๐๐.....คน (ในปีที่ผ่านมา)

๘. ผู้จัด

๘.๑ หน่วยงานรับผิดชอบหลัก.....หมู่บ้านทุ่งขาม....และบ้านทุ่งขามใต้.....

๘.๒ ชื่อ - สกุล (เลขานุการคณะกรรมการจัดงาน).....นายประหยัด..สิงห์ชัย.....

ที่อยู่...๒๐...หมู่.๖..ตำบล..ใหม่พัฒนา...อำเภอ..เกาะคา...จังหวัด..ลำปาง...โทรศัพท์.....๐๘๔-๘๐๔๙๔๓๓.....

โทรสาร.....ไม่มี.....

๙. การสร้างอาชีพและรายได้ให้กับครอบครัว/ชุมชน

.....ไม่มี.....

.....

๑. ชื่อประเพณี.....สงฆ์พระธาตุดอยฮาง

๒. ประเพณีเกี่ยวกับ ( ) ศาสนา ( ) ความเชื่อ ( ) วิถีชีวิต ( ) การทำมาหากิน

๓. ความเป็นมา อัตลักษณ์ สาระคุณค่าของประเพณี (ภูมิหลัง ความเชื่อ อัตลักษณ์ที่โดดเด่น ความสำคัญและคุณค่าทางสังคม จิตใจ วิธีการดำเนินชีวิตของชุมชน)

ดอยฮางเป็นสถานที่เคารพบูชา มีศาลเจ้าพ่อโดง เป็นศูนย์รวมจิตใจของชาวบ้าน ดอยฮางเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญของตำบลใหม่พัฒนา มีเรื่องราวทางประวัติศาสตร์อันยาวนาน จากการสันนิษฐานทางประวัติศาสตร์ ชนชาติไทยตั้งถิ่นฐานอยู่บนแผ่นดินใหญ่ตอนใต้ของประเทศจีน มีกลุ่มไทยน้อย ไทยใหญ่ ลาว และไทยลาว ต่อมาจีนได้ขับไล่ชนชาติไทย จึงได้ถอยร่นมาเป็น ๒ สาย คือสายที่ ๑ คือไทยน้อย หรือประเทศไทยในปัจจุบัน สายที่ ๒ พวกไทยลาว ถอยร่นลงมาโดยการนำของแม่ทัพใหญ่ชื่อน้ำบ่าว ได้อพยพพล่องลงมาตามแม่น้ำเมย (มาทางอำเภอลี่ จังหวัดลำพูนในปัจจุบัน

“น้ำบ่าว” ได้อพยพพาผู้คนตัดข้ามดอยผาเขี้ยว ล่องมาเรื่อยๆ จนมาพบลำแม่น้ำยาว จนมาถึงจำปาศักดิ์ เห็นดอยสองลูกตั้งสง่างาม จึงนำลูกทัพค้นหาถ้ำ เพื่อเป็นที่อยู่อาศัย น้ำบ่าวแม่ทัพได้อาศัยอยู่ที่ถ้ำหลวง ส่วนลูกทัพอาศัยอยู่ที่ถ้ำหลดเดี่ยว พอตอนเช้าได้เดินดูธรรมชาติบนดอย ได้พอรังเหยี่ยวหรือรังอินทรี (ภาษาลาวเรียกว่า ฮางฮ้าง) น้ำบ่าวแม่ทัพจึงตั้งชื่อดอยที่ทัพอาศัยว่าดอยฮางฮ้าง เล่าขานต่อมาจนกลายเป็นดอยฮาง ต่อมาแม่ทัพน้ำบ่าว ได้ล้มป่วยลงด้วยโรคไข้ป่า เหล่าทหารได้นำไปรักษาที่เมืองเขลางนคร คือวัดพระธาตุลาปางหลวงในปัจจุบัน พอขบวนออกเดินทางถึงบ้านทุ่งขามก็แวะเข้าไปพักใต้ต้นมะม่วงใหญ่หมึมา หมอตีตามได้นำเอาสมุนไพรมาให้ดื่ม แต่แม่ทัพใหญ่ได้ถึงอสัญกรรมก่อนแล้ว ณ สถานที่แห่งนี้จึงเรียกว่า โดงศาลเจ้าพ่อ หรือศาลหน้าบ่าวมา จนทุกวันนี้

งานงานสงฆ์พระธาตุดอยฮาง(ประเพณีเดือน ๖ เป็ง) ของตำบลใหม่พัฒนา ได้ดำเนินงานมาแล้วหลายครั้ง โดยมีกิจกรรมเริ่มตั้งแต่การทำบุญตักบาตรเพื่อเป็นสิริมงคลแก่ผู้เข้าร่วมพิธีในช่วงเช้า และการแห่ขบวนครีวดานหัวหมวดพร้อมทั้งถวายทอดผ้าป่าของหมู่บ้านทุ่งขาม จำนวน ๑๐ ครีวดานหัวหมวด และหมู่บ้านทุ่งขามใต้ จำนวน ๑๖ ครีวดานหัวหมวด รวมทั้งสิ้น ๒๖ ครีวดานหัวหมวด ซึ่งเป็นการใช้ภูมิปัญญาของชาวบ้านในการตกแต่งครีวดานที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะและเป็นการสร้างสรรค์และแสดงออกทางวัฒนธรรมผ่านครีวดานแต่ละหัวหมวด เพื่อเป็นการสักการะและสมโภชเฉลิมฉลองพระธาตุซึ่งเป็นปูชนียสถานที่เก่าแก่ของตำบลใหม่พัฒนา โดยมีพี่น้องชาวบ้านทุ่งขาม อีกทั้งคณะกรรมการหมู่บ้านได้ร่วมมือร่วมใจในการจัดงานประเพณีมาตลอด โดยเล็งเห็นความสำคัญของงานงานส่งเสริมวัฒนธรรมประเพณี(ประเพณีเดือน ๖ เป็ง) และได้สืบทอดกันมายาวนาน เพื่อเป็นการอนุรักษ์ขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของชุมชน รวมทั้งส่งเสริมการท่องเที่ยวของชุมชนให้เป็นที่รู้จักแพร่หลาย

๔. รูปแบบ วิธีการ ของกิจกรรมประเพณีที่จัด (บรรยายพร้อมแนบภาพนิ่ง ไม่น้อยกว่า ๑๐ ภาพ ที่แสดงให้เห็นถึงรูปแบบดั้งเดิมและรูปแบบที่ปรับประยุกต์ ลงแผ่นซีดี/วีซีดี จำนวน ๑ แผ่น)

๕. การจัดงานเป็นประจำทุกปี.....แรม..๑๕..ค่ำ..เดือน..๖.....ระยะเวลาการจัด.....๑.....วัน

๖. งบประมาณที่ใช้.....๕๐,๐๐๐.....บาท ได้รับงบประมาณจาก

๖.๑ หน่วยงาน/องค์กร (หลัก).....หมู่บ้านทุ่งขาม...และทุ่งขามใต้.....จำนวน...๒๐,๐๐๐...บาท

๖.๒ อื่นๆ.....องค์การบริหารส่วนตำบลใหม่พัฒนา.....จำนวน.....๓๐,๐๐๐.....บาท

๗. จำนวนคนที่ร่วมงานประเพณี.....๕๐๐.....คน (ในปีที่ผ่านมา)

๘. ผู้จัด

๘.๑ หน่วยงานรับผิดชอบหลัก.....หมู่บ้านทุ่งขาม.....และบ้านทุ่งขามใต้.....

๘.๒ ชื่อ - สกุล (เลขานุการคณะกรรมการจัดงาน).....นายประหยัด..สิงห์ชัย.....

ที่อยู่...๒๐...หมู่.๖..ตำบล..ใหม่พัฒนา...อำเภอ..เกาะคา...จังหวัด..ลำปาง...โทรศัพท์.....๐๘๔-๘๐๔๙๔๓๓.....

โทรสาร.....ไม่มี.....

๙. การสร้างอาชีพและรายได้ให้กับครอบครัว/ชุมชน

ภายในงานมีการจัดแข่งขันกีฬาชกมวยไทยต้านภัยยาเสพติด ราวงย่อนยุค และการแข่งขันบั้งไฟหัว
จรวด การแข่งขันไก่ชน เพื่อสร้างความบันเทิงให้แก่ผู้ร่วมงาน และชาวบ้านได้นำสินค้ามาขายภายในงาน

ข้อมูลปราชญ์ชาวบ้านในตำบลใหม่พัฒนา

๑. ด้านการเกษตร		
นายประหยัด สิงห์ชัย	กลุ่มเกษตรกรหมู่บ้าน หมู่ ๖ ต.ใหม่พัฒนา	
นายสุนทร จองแปง	หมอดินอาสา	
นายปรีชา ไชยมุติ	เกษตรกรประจำหมู่บ้าน	๔๐ ม.๑
นายราช จำปาวัน	ผู้แทนเกษตรกร	๙๗ ม.๒
นายคมสัน คำแสง	ผู้แทนเกษตรกร	๕๐/๑ ม.๒
นายธนู ประกอบศิลป์	คณะกรรมการศูนย์เกษตรกร	๓๗ ม.๓
นายประเสริฐ คำฟู	ผู้รู้ด้านเกษตร	๑๓๐ ม.๓
นายเดช พลเมฆ	กรรมการศูนย์เกษตรกร	๓๕/๑ ม.๔
นายวสันต์ จันทะไทย	หมอดินอาสา	๓๒ ม.๔
นายแก้ว ประกอบศิลป์	เกษตรกรตำบล	ม.๕
นายมนู จอมแปง	กรรมการศูนย์เกษตรกรตำบล	๔๑ ม.๗
นายผัดแก้ว วังแปง	กรรมการศูนย์เกษตรกรตำบล	๒๒ ม.๗
นายอุดม ราชชัย	เกษตรกรตำบล	ม.๘
นายบุญรวย ดวงแก้ว	ปุ๋ยหมัก	๑๓ ม.๘
นายส่วน ภาดา	อาสาเกษตรกรตำบล	ม.๙
นายสุนทร อินบุญส่ง	เกษตรกรกร/เลี้ยงหมู	๑๒๗ ม.๖
ด้านวัฒนธรรม ประเพณี		
ดต.สมัคร นันตา	ประเพณีท้องถิ่น	๕๐ ม.๑
นายบุญเทียม วันนาภิวงศ์	ประเพณีท้องถิ่น	
นาย จันทร เพทา	ประเพณีท้องถิ่น	๓๙ ม.๑
นางบุญนิง สมรัมย์	ประเพณีพื้นบ้าน	๙๓ ม.๒
นายฟู ขจรคำ	พิธีกรรมทางศาสนา	๒๑ ม.๑
นายบุญเทียม วันนาภิวงศ์	พิธีกรรมทางศาสนา	๑๙/๑ ม.๑
นายญาณกิตต์ วิถีแก้ว	พิธีกรรมทางศาสนา	๗๑ ม.๑
นายวินัย มาจู่ระ	หมอเป่า	๔๙ ม.๓
นางทองสาย สุกใส	จ้อยชอ	๑๙๔ ม.๓
นายเร้ง ปวงคำ	จ้อยชอ	๑๕๖ ม.๓
นางนุช หาญฟ้าเลื่อน	ทำบายสี	๑๕๓ ม.๓
ดต.ทองหล่อ หาญฟ้าเลื่อน	ผู้รู้ด้านพิธีกรรมทางศาสนา	๑๕๓ ม.๓
นายรุ่งเรือง วังแปง	ผู้รู้ด้านพิธีกรรมทางศาสนา	๒ ม.๔
นายแสน จันทะไทย	ผู้รู้ด้านพิธีกรรมทางศาสนา	๓๒ ม.๔
นายรุ่งเรือง วังแปง	ผู้รู้กิจกรรมประเพณี	๒ ม.๔
นายแสน จันทะไทย	ผู้รู้กิจกรรมประเพณี	๓๒ ม.๔
นายบุญมี แลวลิตร	หมอเป่า	ม.๕

นายสงวน สุดาวงค์	ผู้รู้กิจกรรมประเพณีท้องถิ่น	ม.๕
นายส่ง พลเมฆ	ผู้รู้กิจกรรมประเพณีท้องถิ่น	ม.๕
นายภาคภูมิ วงศ์ปัญญา	หมอเป่าโรคต่างๆ	๔๓ ม.๖
นางสิงห์แก้ว เลิศหล้า	หมอเป่ากระดูก/ตาแดง	๓ ม.๖
นายใจ อินบุญส่ง	ผู้รู้กิจกรรมประเพณี	๑๓๐ ม.๖
นายสุบิน พองสมุทร	ผู้รู้ด้านพิธีกรรมทางศาสนา	๒๗ ม.๖
นายจันทร์ กันทะยะ	หมอเป่ากระดูก	๑๖ ม.๗
นายมนู จอมแปง	หมอเป่าถอนพิษ	๔๑ ม.๗
นายคำอ้าย นามะเสน	ผู้รู้กิจกรรมประเพณีท้องถิ่น	๙๖ ม.๗
นายทอง วังแปง	ผู้รู้กิจกรรมประเพณีท้องถิ่น	๒๐ ม.๗
พระครูอาทรพัฒนวิกรม	ผู้รู้ด้านพิธีกรรมทางศาสนา	วัดนาโป่ง หาญ
นายคำอ้าย นามะเสน	ผู้รู้ด้านพิธีกรรมทางศาสนา	๙๖ ม.๗
นายบุญรวย ดวงแก้ว	ประธานสภาวัฒนธรรมตำบล	๑๓ ม.๘
นายยศ ประกอบศิลป์	ผู้รู้ด้านพิธีกรรมทางศาสนา	ม.๘
นายพิพัฒน์ มาตุระ	ผู้รู้ด้านพิธีกรรมทางศาสนา	ม.๘
นายสุพจน์ ดวงทิพย์	ประเพณีพื้นบ้าน	ม.๙
นายบุญถิ่น สันเทศน์	ประเพณีพื้นบ้าน	ม.๙
นายวัฒนา ดวงมาลา	ประเพณีพื้นบ้าน	ม.๙
นายหน่อ อุปละ	พิธีกรรมทางศาสนา	ม.๙
นายชวน จอมแปง	พิธีกรรมทางศาสนา	ม.๙
ด้านการแพทย์แผนไทย		
นางสำราญ ไชยมุติ	นวดแผนไทย	๔๕ ม.๑
นางดวงใจ เมธา	นวดแผนไทย	๗๗ ม.๑
นางสมจิตร ไชยมุติ	นวดแผนไทย	๔๐ ม.๑
นางบัวลอย มาวงศ์วัน	นวดแผนไทย	๗๖ ม.๒
นางมิ่ง จำปา	นวดสมุนไพร หายาก	๒๖ ม.๔
นางแสงจันทร์ กันทะยะ	สมุนไพรหายาก	๓๗ ม.๗
นางลาวรรณ วงศ์จักรแก้ว	นวดแผนไทย	ม.๙
นางอำไพโร ไสยวงศ์	นวดแผนไทย	ม.๙
ด้านอุตสาหกรรม		
นายราช จำปาวัน	ช่างไม้	๙๗ ม.๒
นายบุญช่วย สาบคำ	ช่างปั้น	๓๙/๓ ม.๒
นายชาติ วังขวา	ช่างไม้	ม.๔
นายเรือง ประกอบศิลป์	ช่างไม้	ม.๕
นายสวัสดิ์ ภาวะดี	ช่างไม้	๖๘ ม.๖
นายสมศักดิ์ จอมแปง	ช่างไม้	ม.๙

นายต่วน ดวงมาลา	ช่างไม้	ม.๙
นายประจัญ ฟองสมุทร	ช่างไม้ -ช่างปูน	๓๔/๑ ม.๗
นายพีต มูลตา	ช่างไม้	๑๑ ม.๘
นายยศ ราชชัย	ก่อสร้าง	ม.๘
ด้านหัตถกรรม		
นางปราณี คำภีระ	ผลิตภัณฑ์กะลามะพร้าว	๖๙ ม.๓
นายทูล วงศ์คินี	จักสาน	๕๕ ม.๔
นายสง พลมณฑ	จักสาน	ม.๕
นางเพ็ญศรี ต่างถิ่น	สมุนไพร	๑๐๐ ม.๖
นายท่า สันเทศน์	จักสาน	๘ ม.๖
นายมีเดช กันทะยะ	จักสาน	๒๘ ม.๗
นายเมือง กันทะยะ	จักสาน	๓๘ ม.๗
นายวงศ์ อินทรจักร	จักสาน	ม.๘